

Якушко Ольга Володимирівна,
студентка 4 курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного процесу
Глінопол І. М.

ЦИВІЛЬНЕ СУДОЧИНСТВО В ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Питання, що стосується дистанційної участі при розгляді справ було порушено ще у 2019 році у зв'язку з розповсюдженням гострої респіраторної хвороби COVID-19, але й на зараз дана тема є досить актуальною.

У наш час необхідність проведення судочинства в дистанційному режимі обумовлюється тим, що Указом Президента України № 64/22 від 24.02.2022 р. введено воєнний стан (далі – ВС) на всій території країни у зв'язку з російською агресією [1].

Війна безумовно внесла свої корективи в процес судочинства, проте право особи, яке визначено в Конституції України, на судовий захист не може бути обмежене навіть з введенням ВС.

Так, у ч. 1 ст. 10 Закону України № 389-VIII від 27.05.2015 р. зазначено, що припинення повноважень судів є не припустимими у зв'язку з введенням ВС[2]. Тобто суди зобов'язані належним чином працювати й здійснювати покладені на них обов'язки. У судах, де це можливо, продовжують здійснювати правосуддя шляхом повідомлення учасників судового процесу за адресою їх реєстрації або за поштовою адресою, наданою суду.

Через небезпеку для життя та здоров'я, багато людей були вимушені виїхати за кордон, або в більш безпечні регіони на території України, через це особи не можуть брати участь у розгляді справи безпосередньо у залі судового засідання.

Так, учасники судового процесу, відповідно до ст. 11 Закону України № 1402-VIII від 02.06.2016 року та ст. 212 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України), мають право з клопотанням звернутися до суду, з метою участі у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза приміщення суду [3, 4].

Таким чином, суд та учасники судового процесу отримують право використовувати різноманітні системи, які забезпечують проведення судових засідань у режимі відеоконференції.

Однією із системи, за допомогою якої може здійснюватися судове засідання у режимі відеоконференції, є «EasyCon». Так для того щоб взяти участь з використанням цієї системи особа повинна:

по-перше, не пізніше 5 днів до початку судового засідання, надіслати до суду заяву про намір брати участь у судовому засіданні у дистанційному режимі;

по-друге, мати все необхідне технічне обладнання, що забезпечить якісний зв'язок;

по-третє, особа повинна мати електронний цифровий підпис для реєстрації на сайті «EasyCon» [5].

Ще одним зі способів реалізації права на судовий захист, який набрав широкого застосування у зв'язку із введенням ВС, є Єдина судова інформаційно-телекомунікаційної система (далі – ЄСІТС).

ЄСІТС створена з метою підвищення ефективності роботи органів судової влади, спрощення процедури комунікації громадян, які беруть участь у судочинстві та їх представників з органами судової влади, роблячи судові процедури для громадян більш простими, комфортними та доступними.

За допомогою підсистем забезпечується реалізація права на захист прав, свобод та інтересів в порядку цивільного судочинства, яке здійснюється на всіх стадіях цивільного судочинства.

Так, особи, що здійснили реєстрацію у підсистемі ЄСІТС «Електронний суд» на стадії апеляційного провадження можуть:

- створити й надіслати апеляційні скарги та будь-які інші процесуальних документів в електронній формі;
- надати довіреність в електронній формі за допомогою Електронного кабінету з визначенням обсягу повноважень повіреного;
- здійснювати обмін документами між судами в електронній формі;
- визначати колегію судів (судді-доповідача) за допомогою автоматизованого розподілу справ;
- здійснювати обмін документами в електронній формі між судом та учасниками судового процесу, у тому числі про отримання та реєстрацію документів у справі, а також інші відомості, що призвели до зміни стан розгляду справи;
- здійснювати обмін документами в електронній формі між учасниками судового процесу;
- тощо [6].

Зазвичай судова кореспонденція надсилається поштою, але на даний час поштові оператори мають певні обмеження стосовно доставки кореспонденції в умовах ВС, Законом України № 2461-IX від 27.07.2022 р. були внесені зміни до Закону України № 1402-VIII від 02.06.2016 року. Відповідні зміни передбачають можливість отримання певної інформації, що стосується суду, що розглядає конкретну справу, сторін спору та предмету позову, місця, дати та часу судового засідання за допомогою Єдиного державного веб-порталу електронних сервісів, у тому числі за допомогою мобільного додатку Дія Портал [7]. За допомогою таких сервісів особи можуть отримати в електронній формі судові рішення по справі, виконавчий документ тощо.

Хоч дана інформація і не є офіційним джерелом повідомлення, однак особа буде проінформована та це дає їй можливість здійснити всі необхідні заходи для захисту своїх прав та інтересів, у тому числі отримати офіційну інформацію про хід справи, про судові рішення у справі, ознайомитися з матеріалами справи тощо.

Також за допомогою Порталу Дія після реєстрації в системі «Електронний суд» сторона у справі може підписувати документи, за допомогою «Дії. Підпис», набагато швидше і відразу відправити їх із системи до суду (тобто без використання електронної пошти).

Отже, враховуючи все вище сказане, держава щодня адаптується до нових реалій життя та робить все необхідне для того, щоб особи могли належним чином здійснювати своє право на судовий захист.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України р. № 2102-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 27.05.2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 року № 1402-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19?find=1&text=%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B5%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BD#w1_7
4. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL:
5. Участь громадян у судових засіданнях за допомогою сервісу EASYCON. 2020. URL: https://vkz.court.gov.ua/vkz_help_uk-ua.pdf
6. Ліюпол І. М. Розвиток інституту апеляційного перегляду судових рішень у цивільному судочинстві в цифрову еру. 2021. URL: : <http://dspace.onua>.

edu.ua/bitstream/handle/11300/18140/%D0%86%D0%BB%D1%96%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BB%20%D0%86%D0%BD%D0%BD%D0%B0%20%D0%9C%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0.pdf?sequence=1&isAllowed=y

7. Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо додаткових способів інформування про судові справи та проведення зборів суддів в умовах воєнного чи надзвичайного стану: Законом України від 27.07.2022 року № 2461-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2461-20#n2>